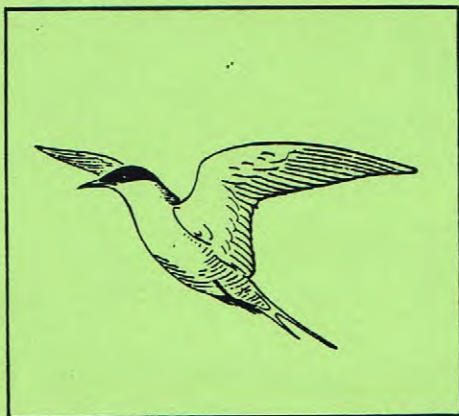
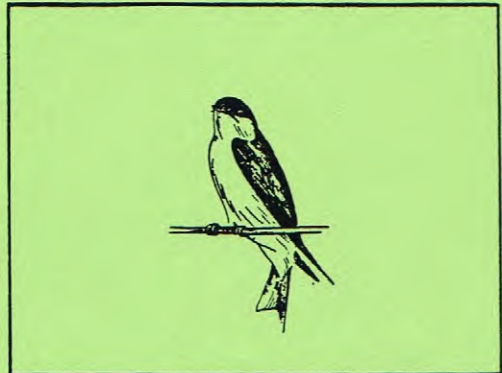
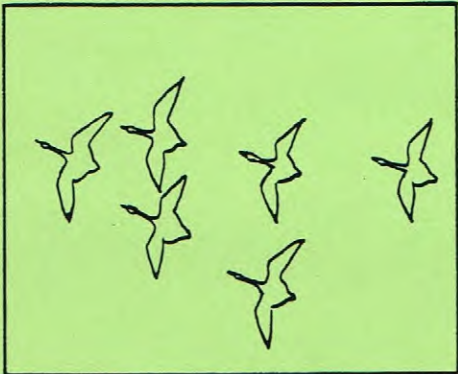

DE GIERZWALUW GAAT NAAR AFRIKA

4.2. Kinderwerk.

a. Tips, ideeën, mogelijkheden.

1. Het natekenen van allerlei trekvogels, zowel wintergasten als zomervogels.
2. Het nauwkeurig op een natuurkalender bijhouden welke wintergasten men waarneemt.
3. Het opsturen van vogelring(en) - met verzoek om de ring terug te zenden - naar Vogeltrekstation Arnhem

Postbus 40

6666 ZG HETEREN

Te zijner tijd ontvangt de vinder dan bericht over de vogel en tevens de ring terug.

4. In de herfst kan men veel veren vinden van ruiende vogels, bijvoorbeeld de prachtige blauwe spiegelveren van eenden. 't Is leuk hiervan een collectie aan te leggen. Maak ook studie van een veer, met al de onderdelen.
5. Misschien is er iemand in de kennissenkring die vogels ringt; een leuke ervaring (liefst kleine groepjes).
6. Veldwerk; met verreijkker vogels bespieden in de winter.
7. Vogels voeren op de (zelfgemaakte) voedertafel. Wat voeren we? Welke vogels komen er op af?
8.
9.
10.

b. Leerlingenwerkboek:

H4 (p 1 - p 9)

4.3. Literatuur.

a. Voor school.

1. Hayman, P. en M. Everett (1981): Vogel hoe heet je? Nederlandse Vereniging tot bescherming van vogels.
2. Peterson, R.T. et.al. (19..): Vogelgids. Elsevier, Amsterdam.
3. Postma, Dr. W.P. en M. Kleijn (1965): Vogels in kleuren. Meulenhoff Natuurgidsen, Meulenhoff, Amsterdam.
4. Taapken, J. (19..): Vogeltrek en trekvogels.
5. Zweeres, K. (1969): Vogels om ons heen. Veen, Amsterdam.

b. Voor leraar.

1. Keith, S. en J. Gooders (1980): Kosmos Vogelveldgids van Europa. Kosmos, Amsterdam.
2. Sluiters, J.E. (1965): Prisma Vogelboek. Het Spectrum, Utrecht.
3. Vogels in Friesland (1976 - 1979): De Tille, Leeuwarden.

4.4. Materiaal.

a. Opgezette vogels kan men gratis lenen bij het Fries natuurmuseum te Leeuwarden (telefoon: 058 - 129085).

Gedacht wordt aan:

- zomervogels: Grutto, Boerenzwaluw, Gierzwaluw, Wielewaal, Kievit, Koekoek;

- wintergasten: Bonte Kraai, Kolgans, Keep, Smient;

- "invasievogels": Pestvogel, Notekraker, Kruisbek.

b. Collectie veren (sparen door de jaren heen).

c. Bewaarde ringen.

HOOFDSTUK 4

DE GIERZWALUW GAAT NAAR AFRIKA

4.1. Inleiding.

Net als de bomen hebben ook de vogels soms een hekel aan de winter. Niet alleen omdat het zo koud is, maar vooral omdat ze dan vaak moeilijk voedsel kunnen vinden. We zagen dat de bomen dit probleem oplosten door hun bladeren te laten vallen en een soort winterslaap te gaan houden.

Vogels doen dit anders: zij gaan op "wintervakantie" naar het warmere zuiden. Nou doen gelukkig niet alle vogels dit - stel je voor dat we in de winter geen vogels zouden kunnen zien - maar een aantal wel.

OPDRACHT 1: - Probeer eens een aantal vogels op te noemen die je hier 's zomers wel ziet, maar 's winters niet.

Nou weet je misschien al dat het in de noordelijke landen, zoals Noorwegen en Zweden, 's winters nog kouder is dan bij ons. We zien dan ook een aantal vogels daar vandaan in de herfst en winter naar onze streken reizen. Deze vogels zie je hier dus niet in het zomerhalfjaar, alléén maar in het winterhalfjaar kom je ze soms tegen.

OPDRACHT 2: - Voor op de tafel staan een aantal wintergasten. Neem er eentje mee naar je plaats, ga de vogel natekenen en kleur je tekening in. Schrijf ook de naam er bij.
- Als je klaar bent, samen met je buur, mag je je vogel gaan ruilen. Zo maak je een heel blad met wintergasten.

Vogels die we hier dus alleen maar 's winters zien noemen we wintergasten. Ze broeden in het hoge noorden.

Vogels die we hier alleen maar 's zomers zien noemen we zomervogels. Ze broeden hier in ons land, maar brengen de winter door in het warmere zuiden.

Ook zijn er vogelsoorten die je hier het hele jaar door kunt zien. Zulke vogels noemen we dan ook jaarvogels. Misschien denk je nu dat deze vogels hier broeden en ook de winter hier doorbrengen. Dit geldt inderdaad voor enkele soorten, bijvoorbeeld de Huismus.

In de meeste gevallen echter gaat het om broedvogels, die in de herfst wegtrekken naar het zuiden. Hun plaats wordt dan 's winters ingenomen door noordelijker soortgenoten. Misschien vraag je je af hoe men dat kan weten.

OPDRACHT 3: - Hoe is men dat te weten gekomen?

Behalve wintergasten, zomervogels en jaarvogels zijn er nog enkele groepen vogels te onderscheiden als je let op hun trekkers-reizen. Hieronder staat een schemaatje. Niet uit je hoofd leren!

1. JAARVOGELS : Deze soorten broeden hier. Onze eigen broedvogels worden in de winter vervangen door noordelijker soortgenoten.
Voorbeeld: Spreeuw.
2. ZOMERVOGELS : Ook deze soorten broeden hier. Ook trekken ze in de winter weg, maar hun plaats wordt niet ingenomen door noordelijker soortgenoten. Die zitten dan ook in het zuiden.
Voorbeelden: Grutto, Gierzwaluw, Koekoek.
3. JAARGASTEN : Deze vogels broeden niet in ons land, maar we zien de vogels wel het hele jaar:
- 's winters de volwassen vogels;
- 's zomers de jonge vogels die nog niet geslachts-rijp zijn; voornamelijk kustvogels.
Voorbeeld: Zwarte Zeeëend.
4. WINTERGASTEN : De vogels broeden niet in ons land, maar brengen hier wel de winter door.
Voorbeelden: Bonte Kraai, Keep, Kolgans.
5. DOORTREKKERS : Deze vogels broeden hier ook niet. Zij trekken door (over) ons land naar het zuiden.
Voorbeelden: Kraanvogel, Beflijster.
6. ONREGELMATIGE GASTEN: Deze vogels zijn in onze eeuw meer dan 20 maal waargenomen. Ze komen echter niet elk jaar voor.
Voorbeelden: Notenkraaker, Pestvogel.
7. DWAALGASTEN : Deze vogels zijn in onze eeuw minder dan 20 maal waargenomen.
Voorbeeld: Sneeuwuil.

Als we de kleine 400 soorten vogels die ooit in ons land zijn gezien verdelen over de zeven groepen, krijg je de verdeling zoals die op de volgende bladzijde staat weergegeven. Weer niet uit je hoofd leren!

ONZE NEDERLANDSE VOGELS

1. Jaarvogels	93	} — <u>Regelmatige broedvogels</u>
2. Zomervogels	61	
3. Jaargasten	8	} — <u>Regelmatige gasten</u>
4. Wintergasten	44	
5. Doortrekkers	40	} — <u>Onregelmatige soorten</u>
6. Onregelmatige gasten	31	
7. Dwaalgasten	<u>110</u>	
	totaal 397	

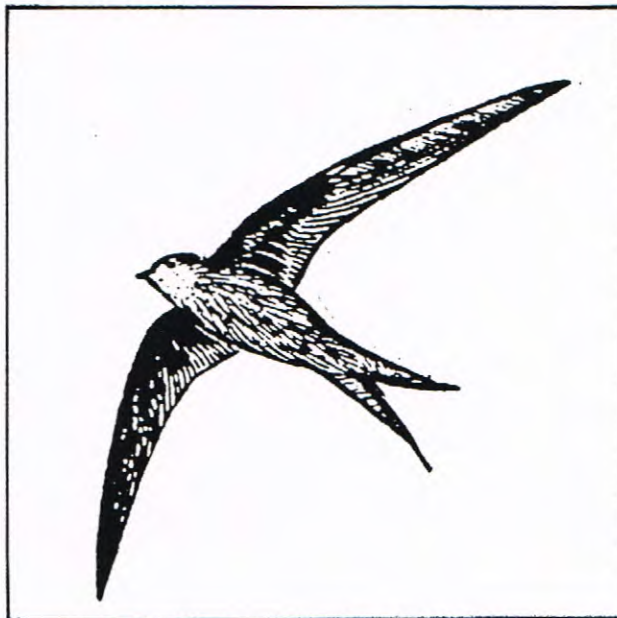
OPDRACHT 4: - Zet de bovenstaande gegevens uit in een staafdiagram. Werk met kleuren.

4.2. Waarheen?

De titel van dit hoofdstuk geeft aan dat de Gierzwaluw naar Afrika vliegt om te overwinteren. Misschien vraag je je wel af hoe men dat weet.

Kijk maar eens naar blad 7. Ga dit blad eens goed bestuderen.

Je hebt vast wel eens gehoord dat sommige mensen vogels ringen. Ze vangen vogels en klemmen ze dan een ringetje om de poot. Daarna laat men de vogel weer vrij. Als de vogel later dood wordt gevonden, kan men mooi zien wat voor afstand zo'n vogel minstens heeft afgelegd. Ook vertelt het iets over de trekroute van zo'n vogel. Hoe meer gegevens men nu heeft, hoe betrouwbaarder de conclusies.

OPDRACHT 1: - Kijk naar blad 8 en beantwoord dan de volgende vragen:

1. Om welke vogel gaat het hier?
2. Wanneer is de vogel geringd?
3. In welk land?
4. Waar is de vogel dood gevonden?
5. Wanneer?
6. Hoeveel km heeft de vogel in ieder geval gevlogen?
7. Wat staat er precies op de ring?
8. Hoe oud is de vogel minstens geworden? (Pas op!)

OPDRACHT 2: - Zoek in een vogelboek op hoe een jonge Kokmeeuw er uit ziet. Teken de vogel na.

- Doe hetzelfde met een volwassen Kokmeeuw.

Begrijp je nu waarom er staat: "na derde kalenderjaar"?

Omdat men over de hele wereld zo heel veel vogels ringt, en men er een groot aantal dood, met ring, terugvindt, kan men een idee krijgen over de routes waar de vogels langs vliegen.

OPDRACHT 3: - Bekijk het kaartje op blad 6. Hier zie je de trekroutes van de Ooievaar. De Ooievaar broedt in Europa. Waar overwintert de vogel?

OPDRACHT 4: - Teken de opgezette Ooievaar na.

- Teken ook de ring na, en schrijf de tekst op.

- Waar is de Ooievaar geringd?

- Bekijk nu blad 9. Het gaat over "onze" Ooievaar.

Beantwoord dezelfde vragen als bij 0 1, maar nu voor de Ooievaar.

GEHEUGENSTEUN

a. Woordenlijst

1. wintergast
2. zomervogel
3. jaarvogel
4. jaargast
5. doortrekker

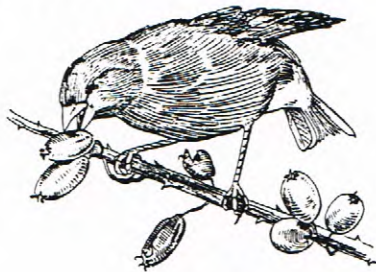

veldleeuwerik

Namen

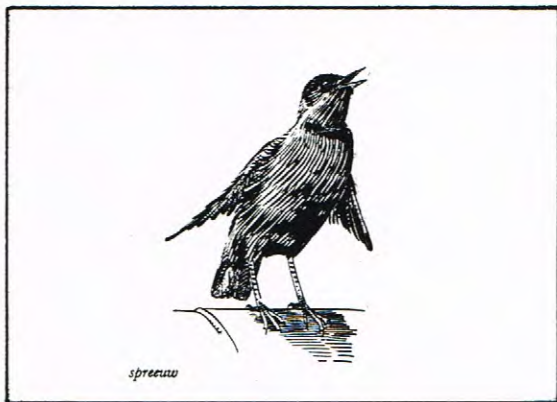
1. Gierzwaluw
2. Huismus
3. Spreeuw
4. Grutto
5. Koekoek

6. onregelmatige gast
7. dwaalgast
8. regelmatige broedvogel
9. regelmatige gast
10. onregelmatige soort

groenling met rozebottels

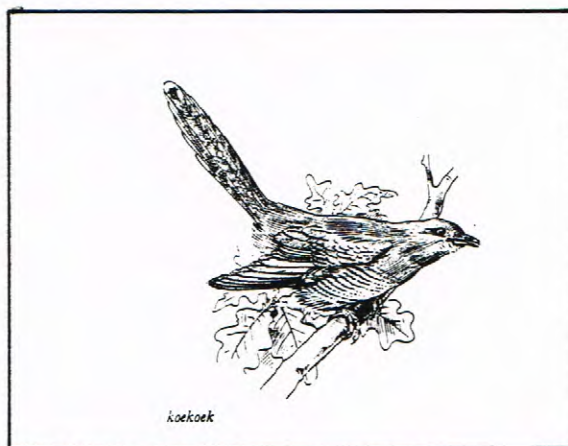
6. Zwarte Zeeëend
7. Bonte Kraai
8. Keep
9. Kolgans
10. Kraanvogel
11. Beflijster
12. Notenkraker
13. Pestvogel
14. Sneeuwuil
15. Kokmeeuw
16. Ooievaar

spreeuw

huiswaluw

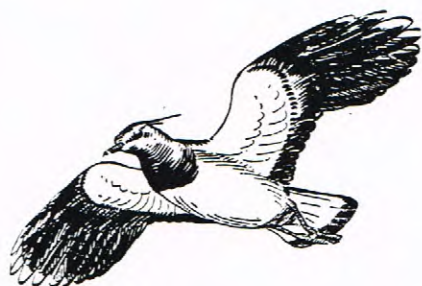

koekoek

DE VOGELTREK

Voornaamste trekroutes van de Europese ooievaar

vliegende kievit

wielewaal

WIJ DANKEN U VRIENDELIJK VOOR DE GEGEVENS VAN DEZE GERINGDE VOGEL. MOCHT U EEN FOUT VINDEN IN UW GEGEVENS, WILT U DIE DAN VERBETEREN EN HET HELE FORMULIER NAAR ONS TERUGSTUREN?

VOGELTREKSTATION ARNHEM - POSTBUS 40 - 6666 ZG HETEREN

=====
RINGNUMMER... ARNHEM . 3408434
VOGELSOORT... KAUW
Ring ingezonden / bevestiging van vogelgroep door melder
meer dan 10 km verplaatst naar ringcoördinaten
GESLACHT..... Onbekend
LEEFTIJD..... Eerste kalenderjaar

RINGDATUM... 23 07 1985
RINGPLAATS... NOORDOOSTPOLDER
"IJSELMEERPOLDERS" (INCL. N. O. P. & AFSLUITDIJK)
NEDERLAND/NETHERLANDS/PAYS-BAS (HOLLAND)
COORDINATEN.. 52.48 N 05.47 E

VINDDATUM... 25 12 1985
VINDPLAATS... DE BLESSE
FRIESLAND
NEDERLAND/NETHERLANDS/PAYS-BAS (HOLLAND)
COORDINATE... 52.51 N 06.03 E
CONDITIE..... NIET VERS DOOD ;
HOE/WAARDOR. GEVONDEN, VOGEL OF LICHAAM IN BRIEF VERMELD ;

COMMENTAAR...

=====
AFSTAND : 19 km RICHTING : 73 graden VERSTREKEN TIJD : 155 dagen
=====
ref. 190386

RINGER
262

VOGELTREKSTATION
ARNHEM - HOLLAND
3.408.434

MELDER

SPAAKS A. L.
KEMPERBERGERWEG 67
6816 RM ARNHEM (R. I. N)

JAC. KOOPMAN
HOOFDSTRAAT - WEST 27
8471 HP WOLVEGA

WIJ DANKEN U VRIENDELIJK VOOR DE GEGEVENS VAN DEZE GERINGDE VOGEL. MOCHT U EEN FOUT VINDEN IN UW GEGEVENS, WILT U DIE DAN VERBETEREN EN HET HELE FORMULIER NAAR ONS TERUGSTUREN?

VOGELTREKSTATION ARNHEM - POSTBUS 40 - 6666 ZG HETEREN

=====
RINGNUMMER... COPENHAGEN . 6078899
VOGELSOORT... KOKMEEUW
Ring ingezonden / geen soortbevestiging door melder
GESLACHT..... Onbekend
LEEFTIJD..... Geboortjaar onbekend ; na derde kalenderjaar

RINGDATUM... 29 03 1984
RINGPLAATS... EMDRUP SO, COPENHAGEN
SJAELLAND/SALTHOLM/MON
DENEMARKEN/DANMARK
COORDINATEN.. 55.43 N 12.33 E

VINDDATUM... 05 03 1985
Datum plus of min een week
VINDPLAATS... LANCELILLE
FRIESLAND
NEDERLAND/NETHERLANDS/PAYS-BAS(HOLLAND)
COORDINATEN.. 52.51 N 05.51 E
CONDITIE..... NIET VERS DOOD ;
HOE/WAARDOOR. GEVONDEN, VOGEL OF LICHAAM IN BRIEF VERMELD ;

COMMENTAAR...

=====
AFSTAND : 539 km RICHTING : 234 graden VERSTREKEN TIJD : 342 dagen
=====
ref. 270885

RINGER
000

MELDER

JAC. KOOPMAN
HOOFDSTRAAT WEST 27
8471 HP WOLVEGA

WIJ DANKEN U VRIENDELIJK VOOR DE GEGEVENS VAN DEZE GERINGDE VOGEL. MOCHT U EEN FOOT VINDEN IN UW GEGEVENS, WILT U DIE DAN VERBETEREN EN HET HELE FORMULIER NAAR ONS TERUGSTUREN?

VOGELTREKSTATION ARNHEM - POSTBUS 40 - 6666 ZG HETEREN

=====
RINGNUMMER ... HELGOLAND ... 449A
VOGELSDOORT... OOIEVAAR
Ring niet ingezonden / bevestiging van soort door melder
GESLACHT..... Onbekend
LEEFTIJD..... Vogel bij ringen nog nestjong/kuiken/niet vliegvlug
2 levende jongen in nest/broedsel op de ringdatum

RINGDATUM... 23 07 1982
RINGPLAATS... IMSUM
LUENEBURG & STADE (OHNE INSELN)
BRD/BONDSREPUBLIC DUITSLAND
COORDINATEN.. 53.36 N 08.32 E

VINDDATUM... 10 07 1983
VINDPLAATS... OLDELAMER
FRIESLAND
NEDERLAND/NETHERLANDS/PAYS-BAS (HOLLAND)
COORDINATEN.. 52.55 N 05.56 E
CONDITIE... VERS DOOD ;
HOE/WAARDOOR: VERHONGERD OF VERZWAKT

Eerder gemeld

COMMENTAAR ...
=====

AFSTAND :	189 km	RICHTING :	246 graden	VERSTREKEN TIJD :	352 dagen
-----------	--------	------------	------------	-------------------	-----------

=====

ref. 131023

RINGER
000

MELDER
513

JONG J. DE
E. A. BORGERSTRAAT 66
8501 NG JOURE

ILLUSTRATIES

zanglijster met huisjesslakken

zanglijsternest

grutto in het hoge gras

kempfaan

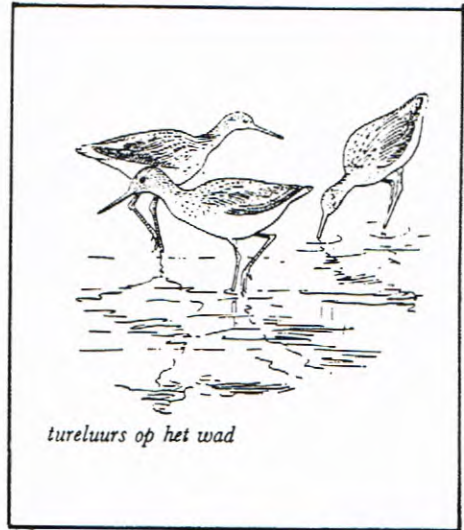
vliegende grutto

tijfjaf

nachtegal

tureluurs op het wad

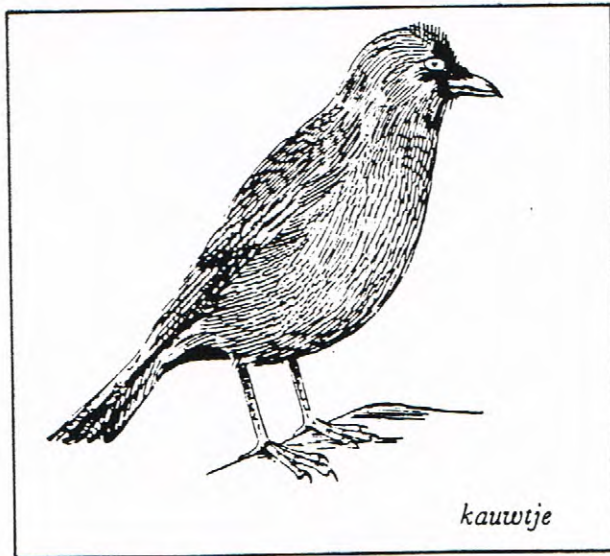
kiekendief

sperwer

fitis

kauwije

